

CON NAI VÀNG NGÕ NGÁC

Tâm Minh

Vùng thành phố Hoa Kỳ đã bắt đầu vào Thu. Tháng 10 trời bắt đầu nóng bức. Virginia vẫn được mệnh danh là tiểu bang của những người yêu nhau (“Virginia is for Lovers”). Những người trẻ đi cắm trại picnic nóng bức và hân hán thì những cặp tình nhân cũng chưa hề không nói mà phải “tốt là a lòng” sớm thôi. Bởi thế mùa Thu đến đã được mọi người chào đón nồng nhiệt, nhất là những người trẻ có một thời sinh sống tại Đà Lạt.

Nói đến mùa Thu những người yêu thơ lại nhớ đến một bài thơ đẹp thơ thu trước mà tác giả là Lưu Trọng Lư, đó là bài “Tiếng Thu”:

*Em không nghe mùa Thu
Đã đi trắng mặt thềm thóc?
Em không nghe rì o rì c
Hình ảnh nhấc chinh phu
Trong lòng người cô phụ?*

*Em không nghe rờng Thu,
Lá thu kêu xào xạc,
Con nai vàng ngõ ngác
Đẹp trên lá vàng khô?*

Ngõng i Đà Lạt tìm thấy trong bài “Tiếng Thu” cái hình ảnh “trắng mờ” bông ng bñ nh trên đñ nh núi, lênh đênh qua ngñ n đñ i, chñ p chñ n ñ n hiñ n trong lũng sñ ñ ng hay lñ p ló qua các rñ ng thông ngút ngàn cñ a núi rñ ng Lâm Viên. Lñ i còn cái âm thanh “xào xạc” cñ a cñ mñ t thñ m lá cây rñ ng nñ a chñ ! Cái âm thanh êm ái thân thñ ñ ng tñ ng nhñ vang giñ a đñ t trñ i Đà Lạt nhñ còn mãi mãi vang vñ ng trong lòng ngñ ñ i xa xñ .

Câu thơ “con nai vàng ngõ ngác đẹp trên lá vàng khô” đã vñ ra cñ mñ t bñ c tranh thñ mñ ng, tuyñ t mñ cñ a rñ ng núi Lâm Viên mà nhñ ng ngñ ñ i tñ ng sñ ñ ng lâu năm tñ i đây thñ nh thoñ ng vñ n có đñ p đñ ñ c chiêm ngñ ñ ng!

Tiñ c thay ngñ ñ i yêu thñ đñ ñ c biñ t tác giñ “Tiếng Thu” đã bñ phê bình gñ t gao vñ bài thñ này. Đñ i ý nhñ sau: “Lñ u Trñ ng Lñ là nhà thñ tiêu biñ u cho mñ t thñ i đñ i trong thi ca, tiêu biñ u cho mñ t thñ hñ thanh niên Viñ t Nam mà mñ t sñ rñ t đñ ng còn bñ vñ trñ ñ c mñ t ngã ba đñ ñ ng, đang đi tìm mñ t hñ ñ ng đi cho bñ n thân và cho dân tñ c nhñ ng chñ a tìm thñ y, có lúc trong hoang mang và tuyñ t vñ ng tñ ñ ng đâu chñ có thñ tìm thñ y con đñ ñ ng đó ñ trong thñ”.

Sau 1975 nhà thñ Lñ u Trñ ng Lñ đã tñ Bñ c vào Nam và đi đây đi đó đñ nói chuyñ n văn thñ và nhân đó tñ thanh minh cho mình, tñ biñ n hñ cho bñ n thân mình vñ bài “Tiếng Thu”. Nhà thñ hñ Lñ u ngñ ý đã tìm ra “lý tñ ñ ng” rñ i và sñ a lñ i mñ t cách gñ ñ ng gñ o là: “Con nai vàng không ngñ ngác nñ a, Em ñ i!”

Trên báo chí trong nñ ñ c sau 1975 ngñ ñ i yêu thñ đñ ñ c đñ c nhñ ng bài báo phê bình gay gñ t chú nai vàng ngõ ngác: thái đñ ngñ ngác là “đáng trách”, là không tñ “giác ngñ ” đñ nhñ p cuñ c vñ i “cách mñ ng trong cñ nñ ñ c”, là thái đñ “tiñ u tñ sñ n”, là “chây lñ ñ i lao đñ ng” v.v... Các bài báo nhñ n mñ nh thêm là con nai vàng sao lñ i chñ ngñ ngác đñ p trên đñ ng lá vàng khô xào xạc mà không nhân đñ p này lñ y chân vun vén cái thñ m lá vàng khô đó lñ i thành tñ ng đñ ng đñ nhân dân có thñ dùng làm... “chñ t đñ t”. Thñ t tñ i nghiñ p cho chú nai vàng!

Ông ngồi ngoài ngó tôi ta được đọc một bài của nhà văn Vũ Kỳ viết về Lưu Trọng Lư với tiêu đề: “Nhà thơ viết những một của nhà thơ Lưu Trọng Lư”. Vũ Kỳ kể lại là trong một cuộc đi chơi với Lưu Trọng Lư vào năm 1979 khi Vũ Kỳ nhắc lại những vấn đề tôi viết về Lưu Trọng Lư, trong đó có bài “Tiếng Thu” thì Lưu Trọng Lư nói: “Ồ! Anh hay quá, làm sao mà anh thu được những một của Lưu Trọng Lư, trong đó tôi hiểu về ý? Thú thật, anh đọc lên, tôi cảm tưởng là của ai, chính tôi cũng không nhớ được bài thơ nào của mình mà cũng không ai nhắc cho tôi nhớ a...”

Sau đó nhà văn Vũ Kỳ viết tiếp: “Tôi sống sót và viết mình. Té ra tôi đang chững kìm một hiện tượng phân nhân cách về tâm lý học: con người thì hai của họ Lưu không như gì đến con người thì nhất nhà. Hay con người thì nhất trong thế xác của họ Lưu đã hoàn toàn bị hủy diệt bởi con người thì hai do sự tẩy não thành công của một quái đản ma mị!”

Lưu Trọng Lư giờ đây đã ra ngoài thiên đường. Mùa thu Virginia đã gọi cho người Đà Lạt như về thành phố đầy niềm thơ người như này và đang thì như về Lưu Trọng Lư, một nhà thơ từng được coi là “nhà thơ của tình yêu và mộng tưởng”, “giàu tính lãng mạn, mơ mộng, đắm đuối và say mê cuộc sống”. Nhà thơ mà một thời đã được Hoài Thanh nói là: “Giá một ngày kia Lưu có như xuống sông ôm bóng trăng mà chết ta cũng không nên nhắc nhở chút nào”.

Tam Minh

